

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Маріупольський державний університет
Освітня програма	27718 Туризм
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	242 Туризм

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Маріупольський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	27718
Назва ОП	Туризм
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Ільїна Ольга Вікторівна, Блищак Людмила Олегівна, Камушков Олександр Сергійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	Не залучався
Дати візиту до ЗВО	12.10.2020 р. – 14.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/samootsinka/mag/vidomosti_samoocinjvanija_tur_z_pidpisom.pdf
Програма візиту експертної групи	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/vizyty/mag/programa_ekspertizi_op_turizm_2020-2021.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загальні враження про освітньо-професійну програму “Туризм” Маріупольського державного університету загалом є позитивними. ОП має чітко сформульовані цілі, які корелюються з місією та Стратегією Маріупольського державного університету. Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності, а цілі та програмні результати навчання чітко ідентифікуються з потребами різних категорій стейкхолдерів. ОП реально забезпечує процес формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, форми і методи навчання базуються на врахуванні студентоцентрованого підходу і принципів академічної свободи. Правила прийому на навчання є чіткими, зрозумілими і не містять дискримінаційних положень. В ЗВО дотримуються вимог академічної доброчесності. Освітній процес забезпечують кваліфіковані науково-педагогічні працівники (далі – НПП) з відповідною академічною та професійною кваліфікацією та можливістю професійного розвитку. Фінансові та матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення є достатніми для реалізації цілей та результатів навчання за ОП. Організаційно-нормативні аспекти освітнього процесу регламентуються системою внутрішніх положень ЗВО. Виявлені недоліки ОП не знижують загального позитивного враження, але показують перспективи для її удосконалення та розвитку.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. Зміст ОП має чітку структуру; освітні компоненти складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. 2. ОП має чітко сформульовані цілі, які корелюються з місією та Стратегією Маріупольського державного університету. 3. ОП реально забезпечує процес формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, форми і методи навчання базуються на врахуванні студентоцентрованого підходу і принципів академічної свободи. 4. Правила прийому на навчання є чіткими, зрозумілими і не містять дискримінаційних положень. 5. Наявність висококваліфікованої робочої групи ОП та групи забезпечення. 6. Реальна співпраця із багатьма роботодавцями та випускниками, які зацікавлені до участі у формуванні якісної ОП. 7. Наявні анкетування студентів з метою виявлення потреб щодо покращення організації навчання на ОП. 8. Враховується галузевий і регіональний контекст і потреби ринку праці. 9. ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills). 10. Правила проведення контрольних заходів є чіткими, зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу та гарантують забезпечення об'єктивності екзаменаторів, передбачаючи процедуру оскарження їх результатів. 11. В університеті сформовано чітку і зрозумілу політику для забезпечення академічної доброчесності, створено дієву систему інституційного забезпечення, що опікується питаннями академічної доброчесності, наявні та використовуються відповідні інформаційно-технологічні засоби. 12. Створена діюча система заохочення розвитку НПП – проходження підвищення кваліфікації, Школа педагогічної майстерності, участь ЗВО у різних міжнародних програмах та система преміювання викладачів. 13. ЗВО підтримує та розвиває інфраструктуру, для задоволення потреб та інтересів здобувачів, враховуючи інклюзивний простір для здобувачів з особливими потребами. 14. У ЗВО працює у штатному режимі практичний психолог. 15. Добре розвинений інститут кураторства, що пришвидшує процес розповсюдження інформації та отримання зворотнього зв'язку від здобувачів. 16. ЗВО підтримує зв'язки із випускниками та йде процедура щодо створення асоціації випускників МДУ, що дає змогу відслідковувати кар'єрний шлях випускників та отримувати від них зворотній зв'язок. 17. Сайт МДУ має версію для людей з вадами зору.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. Не визначена періодичність перегляду та оновлення ОП. Рекомендації ЗВО: оновити Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті з обов'язковим оновленням ОП раз на 2 роки. 2. Обмеження для здобувачів щодо вибору ОК (навчальних дисциплін) тільки з каталогу селективних дисциплін. Рекомендації ЗВО: надати можливість здобувачам ОП робити вибір ОК (навчальних дисциплін) з інших ОП (підрозділів ЗВО). Доцільним доповнити навчальний план ОК (навчальною дисципліною) – туризмологія. 3. Недостатня поширеність навчання у неформальній освіті. Рекомендації ЗВО: популяризація неформальної освіти серед здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників. 4. Недостатній рівень знань з проектного менеджменту, психології та внутрішнього туризму. Рекомендації ЗВО: сприяти підвищенню знань за даними дисциплінами включенням до навчальних планів (формальна освіта) або через неформальну освіту (курси, тренінги тощо). Недостатня залученість участі здобувачів освіти у міжнародних проєктах. Рекомендації ЗВО: популяризація можливостей участі у міжнародних програмах стажування та навчання. 5. Низький рівень обізнаності здобувачів щодо форм академічної доброчесності. Рекомендації ЗВО: заохочення здобувачів вищої освіти до академічної доброчесності в повсякденному навчанні за допомогою мотивації та стимуляції. 6. Оприлюднення вимог до кандидатів на заміщення вакантних посад на сайті ЗВО. Рекомендації ЗВО: додати більше чітких вимог до кандидатів у оголошенні на заміщення вакантних посад, наприклад, досвіду роботи за фахом, диплом за певною спеціальністю тощо. Доцільно створити об'єктивну систему індивідуального оцінювання результативності діяльності НПП для використання її в системі стимулювання педагогічної майстерності та продуктивності роботи персоналу. Рекомендації ЗВО: впровадити оцінювання педагогічної майстерності викладачів здобувачами освіти та включенням цих результатів до рейтингування викладачів. 7. Відсутність конфліктних ситуацій, а отже й прикладів їх вирішення не дає можливість експертній групі проаналізувати дієвість механізмів та алгоритму дій. Присутня недостатня поінформованість здобувачів вищої освіти щодо цих механізмів та алгоритму

дій в разі виникнення конфліктів. Рекомендація ЗВО: проводити просвітницьку діяльність щодо прав здобувачів у разі виникнення конфліктних ситуацій, а також алгоритму їх дій. 8. Найважче недостатнє реагування на виявлені недоліки в освітній діяльності. Рекомендації ЗВО: оновлювати посилання на анкети для опитування в усіх соціальних мережах, а також публікувати результати проведених опитувань. 9. Недостатня співпраця із роботодавцями та випускниками при розробленні ОП. Рекомендації ЗВО: варто більше залучати роботодавців та випускників при розробленні ОП, шляхом проведення періодичного опитування та постійного запрошення на засідання групи забезпечення.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі, зазначені в ОП відповідають стратегії розвитку Маріупольського державного університету http://mdu.in.ua/index/msu_2012/0-77 у загальному контексті інтернаціоналізації та глобалізації освіти. Всі необхідні документи розміщено як на сайті ЗВО, так і на сайтах економіко-правового факультету, кафедри менеджменту, і є у вільному доступі. Метою ОП є підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців туристичної галузі, що володіють загальними та професійними компетентностями для організації діяльності туристичних підприємств, екскурсійної діяльності, музеєзнавства, економіки та менеджменту туристичного бізнесу; здатних впроваджувати інноваційні технології (в туризмі) та забезпечувати високу якість туристичного обслуговування з урахуванням сучасних вимог. Унікальність ОП, у тому що вона спрямована на підготовку не тільки фахівців для туристичного бізнесу, але і підготовку управлінських кадрів для органів державної влади та місцевого самоврядування з урахуванням направленості спеціальності. Освітня програма покликана забезпечити ефективну науково-дослідницьку, організаційно-управлінську та адміністративно-господарську роботу в туристичних, оздоровчих, спортивних підприємствах, установах, організаціях, у закладах сфери обслуговування.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОП враховує студентоцентристський підхід, інтереси різних категорій стейкхолдерів. Інтерв'ювання стейкхолдерів підтвердило факт існування не формального, а реального інтересу зацікавлених осіб. Участь стейкхолдерів у процесі формування освітнього процесу підтверджена документально та усними відповідями зацікавлених сторін. До співпраці залучені представники ТОВ «Супутник», ТОВ «Азовінтур», ТОВ «Турдесвіт», ТОВ «Онікс-Тур», ТОВ «Театральний клуб» (ГРК «Посейдон») та ін. Докази: 1. Опитування у фокус-групі під час дистанційної експертизи. 2. Відбувається анонімне анкетування студентів. Результати опитування розміщені на сайті університету. 3. Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в Маріупольському державному університеті (Рішення Вченої ради МДУ від 27.05.2020 р., протокол № 9; наказ ректора МДУ № 130 від 10.06.2020 р.) http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkholderiv10.06.20.pdf 4. Анкетування здобувачів вищої освіти «Якість вищої освіти в МДУ», додаток 1 до Положення (пункт 2.3, 3.1.2). 5. Анкетування здобувачів вищої освіти «Якість викладання навчальних дисциплін в МДУ», додаток 2 до Положення (пункт 2.3). 6. Анкетування випускників, додаток 3 до Положення (пункт 2.3, 4.1). 7. Анкета роботодавця, додаток 4 до Положення (пункт 2.3, 5.1). 8. Звіт про результати анкетування студентів щодо якості вищої освіти в МДУ (протоколи засідання науково-методичної ради МДУ від 18.06.2019 р., 04.12.2019 р.). 9. Звіт про опитування щодо якості викладання навчальних дисциплін в Маріупольському державному університеті за I семестр 2019-2020 н.р. http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_pro_opituvannja_shhodo_jakosti_2019-2020.pdf http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_pro_opituvannja_shhodo_jakosti_vikladannja_nd.pdf 10. Результати анкетування за II семестр 2019-2020 н.р. 11. Анкетування за допомогою google-форм (<https://docs.google.com/forms/d/12E8zirTWhsh7HjTDCzzmMTjR-9UNUoI8UwSmq7ignyI/edit>). 12. Інформація щодо можливості пройти анкетування була висвітлена на сайті МДУ, а також за допомогою соціальних мереж: Телеграмм https://t.me/mdu_mariupol/1155; Інстаграм https://www.instagram.com/p/B36b5C-F_f2/?igshid=1x91v1c3r474r&fbclid=IwAR0oO4szqQH17hrTrmr4Nd2UCZ65YMD9QC6ulz63uXNGDoWrFFmZgAfq4ZQ; Фейсбук <https://www.facebook.com/mdu.mariupol/photos/a.586372448151481/2296873887101320/?type=3&theater;> Твіттер https://twitter.com/mgu_mariupol/status/1186550530555953152 13. Рецензія на ОП віце-президента Донецької торгово-промислової палати в м. Маріуполі Плітук О.А.. 14. Накази ректора МДУ №05 від 05.01.2017 р.,

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОП відповідають Стратегічному плану розвитку університету http://mdu.in.ua/index/msu_2012/0-77, тенденціям розвитку туристичної сфери України з урахуванням регіональної специфіки. Підготовка фахівців здійснюється за такими стратегічними пріоритетами як підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців туризму, здатних розв'язувати практичні проблеми сфери туризму як на національному так і на міжнародному ринках, забезпечувати своїм професіоналізмом високу якість туристичного обслуговування; підвищення рівня інтернаціоналізації туристичного бізнесу (міжнародне право, міжнародний туризм, управління якістю туристичних послуг, конкурентоспроможність глобальних компаній). Як засвідчують документи, при розробці ОП проведені консультації з провідними фахівцями України. Поміж них: проф. Горіна Г. О., проф. Кілінська К. Й., доц. Уварова Г. Ш., доц. Прасул Ю. І. Результати консультацій знайшли відображення: при обґрунтуванні моделі фахівця та формулювання основних результатів навчання; виборі та обґрунтуванні підходів до викладання, навчання та оцінювання; перевірки охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей. Залучення представників Маріупольської міської ради, Донецької торгово-промислової палати дозволило збалансувати програму і концепцію ОП. Реалізація ОП узгоджується зі Стратегією розвитку Донецької області на період до 2027 р. у плані розвитку туризму, рекреаційної діяльності, розвитку малого бізнесу, диверсифікації економіки регіону та ін. З'ясовано, що цілі та ПРН ОП визначаються відповідно тенденціям розвитку сучасного ринку праці. Галузевий та регіональний контексти враховані були при формулюванні цілей та програмних результатів ОП. Установлено, що цілі ОП та ПРН відповідають тенденціям розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, а саме: сучасного стану туризму України і Донецького регіону зокрема, стратегічних пріоритетів розвитку туризму регіону, а також накопичення досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм. За результатами вивчення освітніх програм ЗВО України, університетом було визначено власний компонент ОП, який, на нашу думку, є обґрунтованим. Докази: 1. Вивчення досвіду підготовки кадрів туристичної сфери у країнах Західної Європи (Угода про партнерство з Асоціацією UCM Italy. 2. Опитування НПП і стейкхолдерів (здобувачі, роботодавці) під час експертизи. 3. Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в МДУ (Рішення Вченої ради МДУ від 27.05.2020 р.) 4. Анкетування випускників, додаток 3 до Положення (пункт 2.3, 4.1). 5. Анкета роботодавця, додаток 4 до Положення (пункт 2.3, 5.1). 6. Анкетування за допомогою google-форм (<https://docs.google.com/forms/d/12E8zirTWhsh7HjTDCzmmMTjR-9UNUoI8UwSmq7ignyI/edit>). 7. Протоколи науково-методичної ради МДУ, протоколи Вченої ради МДУ, наказ ректора МДУ № 130 від 10.06.2020 р. 8. Стратегія розвитку Донецької області (<https://dn.gov.ua/storage/app/sites/1/publicinfo/Info/Strategy-2027.pdf>).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, але наведені програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти (здобувач вищої освіти здатний розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі туризму та сфери обслуговування та у процесі навчання (проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог). Враховано необхідні дескриптори НРК, які характеризують знання, уміння, навички, комунікацію, відповідальність та автономність випускника програми. Це, зокрема, відображено у низці програмних результатів навчання (ПРН). Серед них ПРН № 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 та 20. Випускник ОП здатний розв'язувати комплексні проблеми та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність у сфері туризму, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань, набуття професійних практичних навичок. Фахівець оволодіває спеціалізованими концептуальними знаннями, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності та галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичного осмислення проблем галузі та інших дотичних галузей. ОП містить необхідні загальні та фахові компетентності, а також програмні результати навчання. Отже, освітня магістерська програма дозволяє досягти програмних результатів навчання за спеціальністю 242 «Туризм».

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Узгодженість цілей ОП з Стратегією університету. Наявність висококваліфікованої робочої групи ОП та групи забезпечення. Реальна співпраця із багатьма роботодавцями та випускниками, які зацікавлені до участі у

формуванні якісної ОП. Наявні анкетування студентів з метою виявлення потреб щодо покращення організації навчання на ОП. Враховується галузевий і регіональний контекст і потреби ринку праці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Не визначена періодичність перегляду та оновлення ОП. Рекомендації ЗВО: оновити Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті з обов'язковим оновленням ОП раз на 2 роки.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має чітко сформульовані цілі, які мають взаємозв'язок з місією та стратегією ЗВО. До формулювання цілей та програмних результатів навчання залучені стейкхолдери, що підтверджено протоколами, угодами з роботодавцями та іншими документами. При формуванні цілей ОП враховано галузевий та регіональний контексти. ОП та освітня діяльність за цією програмою відповідає визначеному критерію з несуттєвими недоліками.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП складає 90 кредитів ЄКТС. Загальний обсяг годин – 2700 (з них, аудиторних – 728 години (лекційних годин – 336; лабораторних – 26; практичних годин – 366) та самостійних – 1972 годин). Обсяг кредитів ЄКТС, який відводиться на навчальні дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти, складає 24 кредитів (26,7 %, 750 годин). Відповідно, обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам чинного законодавства щодо навчального навантаження здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня. ОП розроблена відповідно до положень законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», нормативних документів Міністерства освіти і науки України, а також положень Закону України «Про туризм», Стратегії розвитку туризму і курортів України на 2016-2020 рр., Концепції Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на період до 2020 рр., нормативно-інструктивних документів місцевих органів самоврядування .

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП затверджена та введена в дію з 01.09.2020 р. (протокол № 10 від 24.06. 2020 р.). ОП є структурованою та змістовною у контексті загального часу навчання. Освітні компоненти підпорядковані певній логіці навчання і викладання. Кожен ПРН охоплений змістом програми. ОП сприяє формуванню загальних і фахових компетентностей для успішного здійснення економічної, організаційно-управлінської, проектної, виробничо-технологічної діяльності у сфері туризму. ОП спрямована на глибоку професійно-практичну підготовку, дозволяє всебічно вивчити специфіку здійснення туристичної діяльності та особливості обслуговування туристів як на вітчизняному, так і на міжнародному рівнях. Детальний аналіз результатів та недоліків виявлених під час акредитаційної експертизи ОП 2019 р. (20.11.2019 по 22.11.2019р., А-19-0048-18, ID ОП у ЄДЕБО 26593428) засвідчує, що ЗВО вжив усіх заходів щодо їх усунення (для прикладу, накази ректора МДУ № 256 від 27.03.2020 р., № 257 від 27.03.2020 р., № 25 від 28.01.2020 р. „Про затвердження плану заходів щодо усунення недоліків, які були виявлені під час акредитації освітньої програми „Туризм”, №26 від 28.01.2020 р. „Про вдосконалення якості вищої освіти”, протокол засідання кафедри менеджменту № 2 від 02.09.2020 р. та ін.). Ліквідована безальтернативність у виборі 6 із 12 навчальних дисциплін за спеціалізаціями „Туристична діяльність” та „Міжнародний туризм” (НП 2019 р., протокол № 11 від 27.06.2019 р.). З метою удосконалення ОП та для усунення недоліків виявлених при акредитації 2019 р. введений в дію новий НП (НП 2020 р., протокол № 10 від 24.06.2020 р.). У НП удосконалені компоненти освітньої програми (ОДПП 1.1.1. Академічне письмо, ОДПП 1.2.1. Інноваційні технології в туризмі, ОДПП 1.2.3. Міжнародний туризм, ОДПП 1.2.4. Управління туристичними дестинаціями, ОДПП 1.2.5. Управління якістю туристичних послуг, ОДПП 1.2.7. Конкурентоспроможність глобальних компаній та ін.), які спроможні у

повному обсязі забезпечити ПРН. Встановлено, що введена в дію оновлена ОП „Туризм” для другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблена відповідно до проекту Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 242 „Туризм”. Покращення потребує лише можливість вибору здобувачами навчальних дисциплін з інших ОП (підрозділів ЗВО). Докази: 1. Зміст ОП є структурованим за семестрами і роками навчання, ОК включено до ОП і є змістовними. Логічний взаємозв'язок складають освітні компоненти, які дозволяють досягти цілей та ПР. 2. Обов'язкові освітні компоненти, включені до ОП призводять до досягнення програмних результатів навчання, що відображено через матрицю відповідності. 3. Програмні результати корелюють із загальними компетентностями і забезпечують вивчення дисциплін гуманітарного циклу. 4. Інтерв'ю зі студентами та роботодавцями підтверджує, що оновлення ОП відбувається постійно з урахуванням пропозицій і включення в навчальний план нових сучасних дисциплін, що надає додаткові можливості для створення конкурентних переваг ОП на ринку освітніх послуг.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відповідає предметній області підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності 242 «Туризм». Усі програмні результати навчання забезпечуються освітніми компонентами. При детальному дослідженні ОП в предметній області встановлено відсутність сумнівних освітніх компонент. Кожен освітній компонент має обґрунтування академічною та професійною спільнотою. Теоретичному змісту предметної області відповідають такі освітні компоненти: Математичне моделювання соціально-економічних систем, методологія та організація наукових досліджень, іноземна мова у професійному середовищі, управління проектами, міжнародний туризм, управління туристичними дестинаціями, управління якістю туристичних послуг, бренд-менеджмент у туризмі, конкурентоспроможність глобальних компаній. Підтверджено, що, зміст програми відповідає об'єкту вивчення ОП, яким є туризм як суспільний феномен, складна соціо-еколого-економічна система, що включає об'єкти, явища та процеси географічного, соціокультурного, екологічного, економічного, організаційно-правового характеру. Докази: 1. Структурно-логічна схема з описом отриманих у процесі навчання компетентностей. 2. Навчальний план освітньої програми за спеціальністю 242 «Туризм» кваліфікації магістр з туризму. 3. Робочі програми освітніх компонентів. 4. Інтерв'ю зі студентами та роботодавцями підтверджує, що оновлення ОП відбувається постійно з урахуванням пропозицій і включення в навчальний план нових сучасних дисциплін, що надає додаткові можливості для створення конкурентних переваг ОП на ринку освітніх послуг.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В Університеті розроблено та діє Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті (наказ № 196 від 26 червня 2015) (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf), Положенням про вибіркові дисципліни у Маріупольському державному університеті (Наказ МДУ 10.06.2020 №130) http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_vibirkovi_disciplini_100620.pdf. Вибір навчальних дисциплін здійснюється здобувачем вищої освіти згідно з каталогом освітніх компонент ОП, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. Встановлено, що у ЗВО реалізується стаття 62 Закону України «Про вищу освіту» щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін. Для вивчення вибірових дисциплін на наступний навчальний рік деканати факультетів та завідувачі кафедр ознайомлюють здобувачів вищої освіти із затвердженими в установленому порядку Каталогами елективних дисциплін й організують процедуру вибору їх студентами. Після ознайомлення з Каталогами здобувачі освітнього ступеня магістр за допомогою кураторів в електронній формі (на офіційному сайті МДУ з використанням Google-form) та письмово визначають свій вибір щодо вивчення конкретних дисциплін, що є підставою для формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти на наступний навчальний рік. На підставі заяв здобувачів та подання факультетів навчальним відділом формуються накази щодо створення груп для вивчення вибірових дисциплін на поточний навчальний рік. Спількування зі здобувачами ОС «Магістр» за ОП, засвідчило, що вони знають про індивідуальну освітню траєкторію. Докази: 1. Положення про вибіркові дисципліни у Маріупольському державному університеті http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_vibirkovi_disciplini_100620.pdf. 2. Обсяг навчальних дисциплін за вибором складає не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного рівня вищої освіти. 3. Індивідуальний навчальний план формується особисто кожним здобувачем вищої освіти за участю куратора академічної групи та затверджується деканом факультету. 4. В основі системи вибірових дисциплін лежить індивідуальний вибір кожного здобувача вищої освіти, що є важливим як із точки зору особистісного розвитку здобувача, так і з метою запровадження міждисциплінарності в освітньому процесі. 5. Каталог елективних дисциплін професійної підготовки для ОП «Туризм» другого магістерського) рівня вищої освіти http://elf.mdu.in.ua/Navch/vybirkovyi/katalog_elektivnikh_disciplin_menedzhment_os_magis.pdf

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП та навчальний план передбачають проходження практичної підготовки. ОП передбачено науково-дослідну практику з відривом від теоретичного навчання (3 семестр, 9 тижнів). Здобувачі можуть прийняти участь у Програмі стажувань від Центру розвитку стартапів «1991 Mariupol» за напрямом Product&Project Management, яка запроваджена за підтримки Проекту USAID «Економічна підтримка Східної України». Організація та методичне забезпечення практики здійснюється відповідно до вимог типового Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>), Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти МДУ (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_praktiki_2019.pdf), програми практики та методичних вказівок, розроблених і затверджених відповідним чином. Аналіз ОП, навчального плану дозволяє констатувати, що вони передбачають проходження практичної підготовки, яка формує компетентності здобувачів вищої освіти, необхідні для подальшої професійної діяльності (9 кредитів ЄКТС). Докази: 1. Угоди про бази практик з Комунальним комерційним підприємством Маріупольської міської ради «М.ЕХАБ» (№20-20 від 09.09.2020 р.), ТОВ «Степ» (№01а-17 від 16.01.2017 р.), ТОВ «Азовінтур» (№13-17 від 31.01.2017 р.), ТОВ «Театральний клуб» (№18-17 від 31.01.2017 р.), (ГПК «Посейдон»), ПП «Максаван» (Гранд готель) (№23-17 від 07.04.2017 р.), ТА «Лімпопо» (№24-17 від 12.04.2017 р.), ТОВ «Спутник» (№26-17 від 20.04.2017 р.), ТОВ «Рейкарц Хотел Менеджмент» (№31.1-19 від 11.11.2019 р.) та ін. 2. Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти МДУ (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_praktiki_2019.pdf) 3. ОП та навчальний план другого (магістерського) рівня спеціальності «Туризм».

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок. Діє Положення щодо політики розвитку soft skills, проводяться різноманітні наукові, виховні та культурно-масові заходи <https://www.facebook.com/management.mdu> http://mdu.in.ua/news/konferencija_do_vsesvitnogo_dnja_turizmu http://elf.mdu.in.ua/news/drugij_zlit/2020-05-29-30 <https://www.facebook.com/management.mdu/posts/118889736176308>. До soft skills в МДУ зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше. ОП має свою політику стосовно розвитку soft skills у здобувачів та викладачів (через систему професійного розвитку/підвищення кваліфікації, участі у тренінгах, міжнародних проєктах, що підтверджується відповідними документами). ОП виділяє 5 основних загальних компетентностей, які забезпечуються окремими темами, практичними завданнями, програмами науково-дослідної практик та тренінгами: здатність планувати та управляти часом та проєктами; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; використання знань та умінь, набутих у процесі вивчення іноземної мови, у відносинах з контрагентами та під час обробки іншомовних джерел інформації; використання методологічного апарату наукових досліджень для вирішення теоретичних і прикладних завдань, що постають перед фахівцями туристичної галузі. Вказані компетентності допомагають майбутнім фахівцям у процесі здійснення соціальної комунікації за напрямками: використовувати переваги тайм-менеджменту в процесі ефективної організації праці та комунікаційної взаємодії з суб'єктами туристичної діяльності; організувати та здійснювати ефективну комунікаційну взаємодію між різними проєктними групами і стейкхолдерами проєкту; обґрунтовувати оптимальну систему якості показників роботи туристичного підприємства; використовувати сучасні інформаційні технології у процесі обробки іншомовних першоджерел інформації, оптимізувати міжкультурну взаємодію контрагентів в процесі діяльності туристичного підприємства; обґрунтовувати та визначати принципи комунікаційної взаємодії між фахівцями та суб'єктами туристичної галузі щодо вирішення завдань їхнього розвитку. Роботодавці, багато з яких є випускниками університету, відзначали, що саме фахова складова навчання дозволяє здобувачам вищої освіти краще адаптуватися у професійному середовищі. Докази: 1. ОП, навчально-методичне забезпечення спеціальності 242 «Туризм». 2. Результати опитування магістрантів про набуті навички soft skills та робота фокус-груп. 3. ОП включає достатній перелік освітніх компонентів, що дозволяють отримати програмні компетентності, які можна віднести до soft skills. Ці навички формуються під час вивчення нормативних та вибіркового освітніх компонентів (наприклад, науково-дослідна практика, випускна кваліфікаційна робота та ін.).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт у галузі туризму на даний час в Україні відсутній. За наслідками успішного виконання ОП, зважаючи на академічну автономію ЗВО, випускникам передбачено присвоєння професійної кваліфікації.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Встановлено, що співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою) визначається Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf і повинно становити

не менше 1/2 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу студента для вивчення конкретної дисципліни. Пропозиції щодо навчального навантаження здобувачів встановлюють групи забезпечення спеціальностей за результатами спілкування зі студентами, яке дає можливість визначити обсяги трудомісткості аудиторної та самостійної роботи. При розробці ОП та навчального плану робоча група дотримувалась зазначених вимог.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОП на даний момент не здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОП має чітку структуру; освітні компоненти складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Зміст ОП другого (магістерського) рівня спеціальності 242 «Туризм» відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності. Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством. ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills). Студенти мають можливість отримати практичну підготовку (9 кредитів ЄКТС).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Обмеження для здобувачів щодо вибору ОК (навчальних дисциплін) тільки з каталогу селективних дисциплін. Рекомендації ЗВО: надати можливість здобувачам ОП робити вибір ОК (навчальних дисциплін) з інших ОП (підрозділів ЗВО). Доцільним доповнити навчальний план ОК (навчальною дисципліною) – туризмологія.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Дистанційний експертний аналіз засвідчує, що ОП відповідає визначеному критерію з незначними недоліками, що мінімально впливає на високу якість навчального процесу. Структура та зміст ОП забезпечують задекларовані результати навчання. Кредитний вимір освітніх компонентів відповідає обсягу робіт, що виконують студенти, і враховує досягнення студентами цілей і обґрунтоване поєднання годин навчальних занять із самостійною роботою здобувача вищої освіти. Обов'язкові освітні компоненти, включені до ОП, у сукупності призводять до досягнення програмних результатів навчання. Обсяг ОП та окремих ОК реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є достатнім для досягнення цілей та програмних результатів навчання. ОП відповідає за критерієм 2 існуючим вимогам, недоліки не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (<http://mdu.in.ua/index/vstup/o-67> , http://mdu.in.ua/PK/pp_2020_zi_zminami.pdf , http://mdu.in.ua/index/vstup_do_magistraturi/o-255 , http://mdu.in.ua/index/specialnosti_os_magistr/o-256). У Правилах прийому до МДУ чітко вказані терміни вступу та фахових випробувань, перелік документів, формула розрахунку конкурсного балу тощо. Вимогами до вступу є виключно фахові компетенції.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Програма вступних випробувань відповідає Умовам прийому та рівню необхідних компетентностей, які необхідні для навчання на рівні магістра з ОП «Туризм» (http://mdu.in.ua/PK/progr_vstup/2020/mag/242_turizm.pdf). Згідно із Національною рамкою кваліфікації 7 рівня необхідні «спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур», які відображені у «Програмі вступного фахового випробування для здобуття ОС Магістр за спеціальністю 242 «Туризм».

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В університеті є Положення «Про індивідуальний графік навчання у Маріупольському державному університеті» (http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/zvity_eksp/zvit_ekspertiv_242_turizm.pdf), Положення “Про порядок реалізації права на академічну мобільність” (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_porjadok_realizacii_prava_na_akad.pdf), Положення “Про порядок переведення, поновлення та вступу на паралельне навчання” (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_perevedennjaponovlennja_ta_vstupu.pdf), Інструкція про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/instrukcija_pro_porjadok_viznachennja_akademichnoj.pdf) та Інструкція «Про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у Маріупольському державному університеті» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/instrukcija_pro_porjadok_viznachennja_akademichnoj.pdf). На даний час, в університеті відсутня практика перезарахування навчальних дисциплін через те, що здобувачі освіти не переводились та не навчались в інших ЗВО. Під час зустрічі із допоміжними структурними підрозділами ми дізнались, що в університеті наявна практика перезарахування та академічної мобільності, проте на ОП «Туризм» рівня магістра дана практика відсутня.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У Маріупольському державному університеті визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми. В МДУ розроблений Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/porjadok_viznannja_neformalna_osvita.pdf). На даний час, за ОП «Туризм» не було практик реалізації визнання неформальної освіти. На зустрічі із персоналом та адміністрацією була підтверджена інформація про можливості визнання неформальної освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У Маріупольському державному університеті правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, програма вступних випробувань відповідає Умовам прийому та рівню необхідних компетентностей, визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми, а також наявні визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Недостатня поширеність навчання у неформальній освіті. Рекомендації ЗВО: популяризація неформальної освіти серед здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання загалом відповідають існуючим вимогам, виявлені недоліки не є суттєвими. ЗВО забезпечує можливостями для розвитку здобувачів вищої освіти. Здобувачі знають про можливості стажування та навчання у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Визначені методи навчання (лекційні та практичні заняття, тренінги, навчання від практикуючих спеціалістів) сприяють досягненню цілей та програмних результатів навчання освітньої програми. При викладанні науково-педагогічні працівники використовують широкий спектр методів інноваційного електронного навчання, ситуаційного навчання, проблемно-орієнтовані методи. Для забезпечення навчання у дистанційному форматі використовуються систему Moodle та інші засоби для комунікації, а також QR-коди для швидкого переходу в систему навчання та до Положення «Про академічну доброчесність в МДУ». Це підтверджено ЗВО під час спілкування із здобувачами вищої освіти, науково-педагогічним персоналом, а також нам надали доступ до системи Moodle. Матеріально-технічне оснащення аудиторій посилює спроможність досягнення цілей та результатів освітніх компонентів під час аудиторних занять. Наприклад, оснащення комп'ютерних аудиторій та музеїв у бібліотеці. На зустрічі із здобувачами вищої освіти ми дізнались, що у них проводились опитування щодо методів навчання та доступності до дистанційного навчання у зв'язку із пандемією. Також, у студентів запитували - "Які дисципліни вони би хотіли вивчати?". Здобувачі повідомили, що вони хотіли би вивчати більше іноземні мови, що було враховано при перегляді ОП.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. У системі Moodle розміщені робочі програми, необхідні матеріали та рекомендована література для вивчення дисципліни. Також, розвинутий інститут кураторства, який швидко надає інформацію здобувачам та адміністрації ЗВО. На зустрічах із стейкхолдерами були підтверджені інформація щодо постійного спілкування із кураторами та достатньої інформації щодо навчання. У системі Moodle чітко розписано, яка максимальна оцінка можлива за кожну виконану роботу. Також, здобувачі освіти отримують всю необхідну інформацію щодо дисциплін, що було підтверджено на зустрічі.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

У Маріупольському державному університеті здобувачі вищої освіти під час навчання готують курсові роботи та дипломну магістерську роботу. Також, здобувачі проходять практичну підготовку на туристичних підприємствах. Здобувач освіти другого року магістерського рівня брав участь у науково-практичній конференції. На зустрічі із роботодавцями була підтверджена інформація щодо проведення різних конкурсів та лекцій/практичних занять із здобувачами вищої освіти. Також, здобувачі вищої освіти розказували про те, як у них проводились заходи із залученням роботодавців. На зустрічі із адміністрацією також була підтверджена інформація щодо залучення практиків до освітнього процесу.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Науково-педагогічні працівники оновлюють зміст навчальних дисциплін щорічно або у відповідності до змін нормативно-правової бази. Робочі програми дисциплін обговорюються на засіданнях кафедри та методичної ради. Робочі програми всіх років розміщено на сайті (http://mdu.in.ua/index/opp_magistr/o-299). Для змін в ОП залучають роботодавців, випускників та здобувач вищої освіти, що було підтверджено на зустрічах. Наприклад, випускників та роботодавців запитували - "Що варто додати у навчання?", а студентів запитували - "Які предмети варто додати?" та "Що вони би хотіли вивчати?". На зустрічі із здобувачами вищої освіти ми дізнались, що після проходження опитування для здобувачів, в ОП було додано вивчення ще однієї іноземної мови.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У Маріупольському державному університеті є низка угод про співпрацю із міжнародними організаціями та установами та закордонними організаціями та установами (<http://mdu.in.ua/index/ugody/o-13>). Також, в університеті є присутня практика отримання подвійних дипломів і в подальшому планується дана практика для ОП «Туризм». Здобувачі вищої освіти та науково-педагогічні працівники мають можливість отримати різні види грантової допомоги від іноземних партнерів. Для здобувачів вищої освіти проводяться заняття іноземної мови із носіями мови. Також, є програма стажування в готелі в Італії. За цією програмою їздили на стажування здобувачі освіти рівня бакалавр, що було підтверджено на зустрічах. Проте здобувачі рівня магістр не мали змоги поїхати на стажування через пандемію. Також, гарант на зустрічі повідомив, що наразі ЗВО працює над можливостями подвійних дипломів.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Наявність міжнародних договорів про співпрацю, форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Наявність робочих програм в системі Moodle дозволяє студентам ознайомитись із дисципліною. У ЗВО постійно вдосконалюють освітню програму, залучаючи роботодавців випускників та студентів, що було підтверджено на зустрічах. ЗВО постійно працює над можливостями міжнародної співпраці та залучення здобувачів вищої освіти до участі в проектах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Як зазначили роботодавці, у здобувачів вищої освіти недостатній рівень знань з проектного менеджменту, психології та внутрішнього туризму. Рекомендації ЗВО: сприяти підвищенню знань за даними дисциплінами, включенням до навчальних планів (формальна освіта) або через неформальну освіту (курси, тренінги тощо). Недостатня залученість здобувачів освіти у міжнародних проектах. Рекомендації ЗВО: популяризація можливостей участі у міжнародних програмах стажування та навчання.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

За критерієм 4 виявлені недоліки не є суттєвими. Загалом у ЗВО є можливості для міжнародної мобільності та залученість усіх стейкхолдерів до перегляду освітнього процесу.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Встановлено, що згідно «Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf) та «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuva.pdf.) за ОП передбачено такі форми контрольних заходів для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти: поточний семестровий контроль (виступи на семінарах, виконання контрольних завдань) та підсумковий контроль (іспит, залік, захист кваліфікаційної роботи магістра). Зрозумілість та чіткість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень забезпечується шляхом відображення відповідної інформації в робочих програмах навчальних дисциплін. Додатковою контрольною формою, що значно підвищує рівень об'єктивності оцінювання знань здобувачів, є факультетський та ректорський контроль. Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання у цілому (публічний захист кваліфікаційної роботи). Ознайомлення з нормативно-правовими документами ЗВО, відповідними розділами робочих програм навчальних дисциплін, а також зустрічі з представниками адміністрації, науково-педагогічними працівниками та студентами засвідчили, що контрольні заходи та критерії їх оцінювання є чіткими і зрозумілими. Контроль здійснюється із встановленою періодичністю на різних рівнях: самоконтролю, кафедральному, факультетському та ректорському. Форми здійснення контрольних заходів є заздалегідь обумовленими, з визначеними чіткими критеріями оцінки та зрозумілими для студентів. Позитивною практикою є використання дистанційної системи навчання для здійснення поточного контролю. Докази: 1. Положення про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf) 2. Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuva.pdf.) 3. Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни МДУ http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_knmznd_zmini_listopad_2018.pdf.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти відсутній. ЗВО орієнтується на Проект стандарту вищої освіти за спеціальністю «Туризм» для другого (магістерського) рівня, згідно якого атестація здобувачів ОП здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра. Форми атестації забезпечується шляхом відображення відповідної інформації в робочих програмах навчальних дисциплін, структура та зміст якої регламентується «Положенням про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни МДУ» (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_knmznd_zmini_listopad_2018.pdf). Прозорість і зрозумілість проведення контрольних заходів полягає в тому, що: кожен з видів роботи, виконаних ЗВО протягом семестру, оцінюється визначеною кількістю балів у відповідності до схеми нарахування балів, що міститься в робочій програмі навчальної дисципліни.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Зустріч зі здобувачами засвідчила, що вони достатньо проінформовані щодо правил проведення контрольних заходів та оскарження їх результатів, екзаменатори є об'єктивними та дотримуються вимог щодо проведення контрольних заходів. Випадків оскарження результатів оцінювання не зафіксовано. Процедури проведення контрольних заходів у ЗВО регулюються наступними документами: 1. Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_osvitnogo_procesu.pdf); 2. Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuva.pdf); 3. Етичним Кодексом http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf. Об'єктивність та неупередженість екзаменаторів ОП забезпечується шляхом оприлюднення отриманих здобувачами вищої освіти результатів, наявністю чітких та зрозумілих критеріїв оцінювання поточного та підсумкового контролю з кожної компоненти ОП. Під час зустрічей з адміністративним персоналом з'ясовано, що у разі виникнення спірних питань або непогодження з оцінкою, здобувач вищої освіти може подати апеляцію. Метою процедури апеляції є подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, уникнення непорозумінь та спірних ситуацій, створення умов для реального забезпечення законних прав і інтересів здобувачів вищої освіти. Фактів оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження не виявлено. Докази: 1. Бесіди у фокус-групі зі здобувачами вищої освіти. 2. Етичний Кодекс (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf). 3. Положенням про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuva.pdf.)

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності у ЗВО регулюються внутрішніми нормативними документами, а саме „Положенні про академічну доброчесність в МДУ (затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 17.05.2018 № 203, введено в дію наказом МДУ від 29.05.2018 №203) http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf Відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», листа МОН «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти» від 24.10.2017 №1/9-565 в МДУ розроблено такі нормативні документи: «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ» (затверджено наказом МДУ від 16.11.2018 р. № 454, протокол Вченої ради МДУ від 09.11.2018 №3) http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlennja_akadem.pdfra , Етичний кодекс (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf). Формально в Університеті створено середовище, в якому порушення академічної доброчесності є неприпустимими. Укладені договори про співпрацю з ТОВ «Антиплагіат» та створено репозитарій МДУ. За результатами зустрічі з'ясовано, що процедура перевірки кваліфікаційних робіт на плагіат проводиться за допомогою онлайн сервісу пошуку UNICHECK. Обов'язковій перевірці за допомогою даного сервісу підлягають кваліфікаційні та наукові роботи здобувачів вищої освіти і викладачів. На сайті університету у розділі "Академічна доброчесність" розміщено посилання на безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт - EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat> . Викладачі ОП зазначали, що знають і розуміють принципи та політику ЗВО щодо академічної доброчесності. Куратори академічних груп, завідувач кафедри та викладачі інформують студентів про необхідність дотримання академічної доброчесності, контролюють наявність повного обсягу посилань на друковані джерела при написанні рефератів, тез доповідей та кваліфікаційних робіт. Докази: 1. Положення про академічну доброчесність в МДУ (затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 17.05.2018 № 203, введено в дію наказом МДУ від 29.05.2018 №203) http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf . 2. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ» (затверджено наказом МДУ від 16.11.2018 р. № 454, протокол Вченої ради МДУ від 09.11.2018 №3) http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlennja_akadem.pdfra , 3. Етичний кодекс МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Наявність системи чітких і зрозумілих правил проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу. Здобувачі вищої освіти обізнані з порядком оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Процес академічної доброчесності забезпечується наявністю внутрішньої нормативної бази та відповідними інформаційно-технологічними засобами. Наявна позитивна практика популяризації академічної доброчесності серед НПП, що забезпечують ОП. Увагу заслуговує створений окремий розділ на сайті університету, присвячений академічній доброчесності, розроблено QR-код для здобувачів вищої освіти з метою поширення в університеті принципів академічної доброчесності. Сильною стороною та позитивною практикою є: 1. Нормативно-правове забезпечення механізмів оцінювання та забезпечення академічної доброчесності. 2. Правила проведення контрольних заходів є чіткими, зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу та гарантують забезпечення об'єктивності екзаменаторів, передбачаючи процедуру оскарження їх результатів. 3. Установлених правил проведення контрольних заходів під час реалізації ОП дотримуються всі учасники освітнього процесу. 4. В університеті сформовано чітку і зрозумілу політику для забезпечення академічної доброчесності, створено дієву систему інституційного забезпечення, що опікується питаннями академічної доброчесності, наявні та використовуються відповідні інформаційно-технологічні засоби. 5. Академічна доброчесність популяризується серед здобувачів вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відсутні приклади вирішення конфліктних ситуацій чи оскарження оцінок (апеляції). Рекомендації ЗВО: покращення поінформованості студентства про можливість безпечно для себе оскаржити результати іспитів. Низький рівень обізнаності здобувачів щодо форм академічної доброчесності. Рекомендації ЗВО: заохочення здобувачів вищої освіти до академічної доброчесності в повсякденному навчанні за допомогою мотивації та стимуляції.

Рівень відповідності Критерію 5.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП за критерієм 5 відповідає вимогам, недоліки несуттєві.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Досягнення визначених відповідною освітньо-професійною програмою (ОПП) цілей та програмних результатів навчання переважно забезпечують викладачі із належною академічною кваліфікацією. Оцінювання рівня такої кваліфікації серед НПП цієї ОПП засвідчило, що всі викладачі мають відповідність до спеціальності згідно з дипломом про вищу освіту чи науковий ступінь, або мають декілька професійних активностей за напрямом викладання дисциплін згідно із чинними Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності. Між тим мало є випадків комплексної відповідності за усіма цими критеріями. Академічна кваліфікація дозволяє забезпечити досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання і у контексті тематики наукових досліджень та публікацій НПП, а також проходження ними фахового підвищення кваліфікації протягом останніх 5 років. Особливістю персоналу, задіяного до викладання на ОП є відповідність певної частини викладачів і професійній кваліфікації. Зокрема, ця відповідність стосується досвіду попередньої роботи окремих НПП у галузі туризму, або чинної роботи на умовах зовнішнього сумісництва чи цивільно-правових договорів. Однак професійна кваліфікація (досвід професійної діяльності у відповідній сфері) значної частини викладацького складу програми є недостатньою, що підтверджено таблицею 2, а також документами щодо підвищення кваліфікації (дивись додаткові файли 6.1 та 6.2).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників формується у відповідності до Положення проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/konkurs/polozhennja_pro_provedennja_konkursnogo_vidboru_npp.PDF), яке Затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 27.12.2017 №7 та введено в дію наказом МДУ від 05.01.2-18 №7. Процедури конкурсного добору викладачів у цілому дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів через механізм відкритих лекцій та розгляд справи претендентів на конкурсній комісії. Однак вимоги до кандидатів вимагають більшої прозорості у контексті повного оприлюднення вимог до кандидатів на сайті ЗВО (http://mdu.in.ua/news/mdu_ogoloshue_konkurs_na_zamishhennja_posad_naukovo_pedagogichnikh_pracivnikiv/2020-08-17-3675), додання більш чітких вимог, наприклад, досвіду роботи за фахом, диплом за якою спеціальністю тощо. Наявність процедури та її проведенням підтверджено на зустрічах з НПП та адміністративним персоналом.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Гарант ОП та НПП активно співпрацює із роботодавцями у контексті організації та реалізації освітнього процесу. Це стосується і рецензування ОП і долучення окремих представників бізнесу до формування змісту навчання – роботодавці засвідчили, що вони беруть участь у круглих столах, зустрічах щодо обговорення ОП та надають усні висловлювання щодо покращення ОП. Так, Шевченко Андрій Анатолійович, директор ТОВ «Центр подорожей «Шик тур» висловив пропозиції щодо покращення ОП – включення ОК «Внутрішній туризм» та «Краєзнавство»; Давва Вікторія Вікторівна, заступник директора – начальник відділу розвитку туризму комунального комерційного підприємства Маріупольської міської ради «м. Єхав» внесла пропозиції щодо введення ОК «Проектний менеджмент», «Конфліктологія» та «Психологія». Також пропозиції від інших стейкхолдерів є у протоколах кафедри (документ 10.1). Зустріч зі здобувачами вищої освіти засвідчила, що ЗВО часто запрошує представників роботодавців для певних тематичних зустрічей. Також періодично організовуються виїзні заняття на ОП. Роботодавці активно долучаються до забезпечення умов для проходження виробничих практик за цією ОП (дивись документи 3.1 та 3.3). Це відбувається згідно Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_praktiki_2019.pdf) та Положення про проведення науково-дослідної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Маріупольського державного університету (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_provedennja_naukovo-doslidnoji_pra.pdf). Всі присутні на зустрічах – зустріч 6 з роботодавцями (Шевченко Андрій Анатолійович, директор ТОВ «Центр подорожей «Шик тур»; Давиденко Юрій Сергійович, івент-менеджер центру розвитку стартапів «1991 Mariupol» та Ясинська Марина

Василівна, директорка ТОВ «Парті-Тревел») та резервна зустріч (Давва Вікторія Вікторівна, заступник директора – начальник відділу розвитку туризму ККП Маріупольської міської ради «м. Єхаб») підтвердили факти проходження практики здобувачами на їх підприємствах. Є можливість проходження стажування та практик закордоном – підписано двосторонню угоду про партнерство з організації практики зі школою італійської кухні (дивитись договір про співпрацю 3.2), що також зазначено на зустрічах з роботодавцями та гарантом. Здобувачі знають про можливість такого стажування, але із-за пандемії не змогли взяти участь у стажуванні. Окремо потрібно зазначити, що серед практиків та роботодавців активно застосовується проектний менеджмент, IT напрям та стартапи. При цьому експертна група констатувала певну різноманітність вимог до випускників ОП та пропозицій до ОП серед присутніх на зустрічі представників туристичного бізнесу регіону. Зустріч із роботодавцями засвідчила бажання і готовність деяких із них працювати із ЗВО у форматі дуальної освіти щодо покращення практичних навичок здобувачів – цей факт засвідчив Шевченко Андрій Анатолійович.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

НПП цієї ОП мають суттєвий практичний досвід, що підтверджено документами про підвищення кваліфікації та даними таблиці 2. Щодо представників туристичного та не тільки туристичного бізнесу (IT-сфера, Project Management), то їх участь підтверджено експертною групою під час зустрічей. Всі зазначені у самозвіті відкриті лекційні та практичні заняття з практиками були проведені, це підтверджено на зустрічах зі здобувачами та стейкхолдерами. Про це є новини у стрічці Facebook сторінки кафедри менеджменту МДУ (<https://www.facebook.com/118808719517743/posts/230644331667514/>). Практики зацікавлені у співпраці зі здобувачами за цією ОП, бо роблять спроби залучити їх до стажування з можливістю у майбутньому працевлаштування до свого бізнесу. Між тим на засадах працевлаштування існують альтернативи залучення інших професіоналів-практиків для ОП, наприклад, на засадах дуальної освіти.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО частково сприяє професійному розвитку викладачів і через співпрацю із іншими організаціями (в т. ч. міжнародними). Це висвітлено у нормативних документах – Положення про порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників Маріупольського державного університету (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_pidvishhennja_kvalifikaciji_praciv.pdf) - та зазначено під час зустрічі експертної групи з НПП. Усі викладачі програми мають свідоцтва про підвищення кваліфікації протягом останніх 5 років. Більшість науково-педагогічних працівників пройшла таке підвищення кваліфікації у інших закладах вищої освіти, наукових установах і організаціях, туристичних об'єднаннях і підприємствах туристичного бізнесу. Крім того, як професійний розвиток, НПП також розглядають власну академічну чи професійну активність. Зокрема, викладачі ОП беруть участь у діяльності донорських та громадських організацій, розробленні стратегічних документів з розвитку туризму в регіональних дестинаціях, опрацюванні програм місцевого економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. Гарант брав участь у розробці Стратегії розвитку Маріуполя – 2021 (<https://mariupolrada.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%Bo/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%Bo%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%202021/Strategy-2021-UKR%20%283%29.pdf>, а саме сторінка 5). Однак є певні резерви для покращення професійному розвитку викладачів, а саме проводити опитування серед здобувачів щодо професійної та викладацької майстерності викладачів. Результати опитування повинні враховуватися в рейтингуванні викладачів та контракти з ним.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Питання професійного розвитку викладачів та підвищення їх педагогічної майстерності відображені у посадових інструкціях та контрактах з НПП, а також рішеннях Вченої ради та Науково-методичної ради університету. Згідно ПОЛОЖЕННЯ про атестацію педагогічних працівників Маріупольського державного університету, а саме пункту 1.4 метою атестації є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності тощо. У “Положенні про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників в Маріупольському державному університеті” (ухвалено Вченою радою МДУ 27.06.2019 № 11, введено в дію наказом МДУ 09.07.2019 №239) передбачено низку різних видів робіт НПП, що сприяють їх професійному розвитку. Системно відпрацьованого оцінювання результативності роботи персоналу для використання його у диференційованій системі матеріального та морального стимулювання поки не існує. Хоча треба зазначити, що є система рейтингування викладачів (http://mdu.in.ua/index/reiting_rper/0-41) та зараз йде обговорення, що створення рейтингів «Кращий викладач факультету», «Кращий викладач МДУ» очима студентів, що зазначено на зустрічі з адміністративним персоналом. Існує сприяння ЗВО професійному розвитку викладачів через власні програми – Положення про Школу педагогічної майстерності викладачів Маріупольського державного університету (http://mdu.in.ua/СРКРО/shkola_pedagogichnoji_majsternosti_vikladachiv.pdf). Як зазначив на зустрічі гарант – молоді викладачі постійно підвищують викладацьку майстерність у цій школі (http://mdu.in.ua/news/kurs_molodogo_bijcja_vikladachi_mdu_zavershili_kursi_shkoli_pedagogichnoji_majsternosti/2019-04-05-3002). Також гарант зазначив, що викладачі беруть участь у різноманітних тренінгах – 2 викладачі

(Христина Осипенко та Олександра Скарга) пройшли підвищення кваліфікації на тренінгу від USAID щодо створення конкурентоспроможного культурного туристичного продукту у 2020 році (сертифікат в документах на запит 6.2). У 2019 році Беззубченко Ольга пройшла тренінг з викладацької майстерності для викладачів переміщених та східних ЗВО (сертифікат в документах на запит 6.1), Євмененко Олена Валеріївна пройшла підвищення кваліфікації щодо моніторингу якості освіти у 2020 році (сертифікат в документах на запит 6.1) тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Співпраця із роботодавцями у контексті організації та реалізації освітнього процесу (проходження практики, організації стажувань, відкритих лекцій та практичних занять). Відбувається обговорення можливості покращення ОП з роботодавцями у різних формах. Створена діюча система заохочення розвитку НПП – проходження підвищення кваліфікації, Школа педагогічної майстерності, участь ЗВО у різних міжнародних програмах та система преміювання викладачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Оприлюднення вимог до кандидатів на заміщення вакантних посад на сайті ЗВО. Рекомендації ЗВО: додати більше чітких вимог до кандидатів у оголошенні на заміщення вакантних посад, наприклад, досвіду роботи за фахом, диплом за певною спеціальністю тощо. Відсутність дуальної освіти та механізмів співпраці із роботодавцями у цьому напрямі. Рекомендації ЗВО: залучати практиків на постійній основі, наприклад, у формі дуальної освіти для покращення практичних навичок здобувачів. Доцільно створити об'єктивну систему індивідуального оцінювання результативності діяльності НПП для використання її в системі стимулювання педагогічної майстерності та продуктивності роботи персоналу. Рекомендації ЗВО: впровадити оцінювання педагогічної майстерності викладачів здобувачами освіти та включенням цих результатів до рейтингування викладачів.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП має значний рівень узгодженості за всіма підкритеріями. Хоча, у ЗВО нині застосовується формульний підхід до розрахунку розміру преміального фонду, що недостатньо стимулює розвиток саме викладацької майстерності, бо відсутній моніторинг рівня професіоналізму викладачів. Отже, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 6 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертами було виявлено що в цілому фінансові, матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення є достатніми для реалізації цілей ОП програми та програмних результатів навчання. Аудиторії мають мультимедійне обладнання – інтерактивні дошки, проектори. Діє університетський Wi-Fi, що є безоплатним. Кількість лекційних аудиторій, аудиторій для проведення практичних занять, навчально-виховних заходів є достатньою для здійснення навчально-виховної діяльності. Аудиторії відремонтовані, оснащені необхідним обладнанням. У навчальному процесі за ОП використовуються комп'ютерні лабораторії, лінгафоний кабінет, музей-аудиторія (відео огляд матеріально-технічної бази: <https://fex.net/uk/s/sb6lbb1>). Під час зустрічей було підтверджено, що потреби студентів та НПП задовольняються наявністю соціальної інфраструктури. Функціонує бібліотека (<http://mdu.in.ua/index/biblioteka/o-10> та <http://slibr.mdu.in.ua/>) з читальними залами, в яких наявні комп'ютери та місця для роботи з власних гаджетів. На базі бібліотеки діє інформаційно-ресурсний центр "Window on America Mariupol". Бібліотека має доступ до повнотекстових баз даних. Обсяг фондів навчальної, наукової літератури – понад 160 тисяч примірників. Наявні: електронний каталог (<http://zw.ldufk.edu.ua/book>) та електронний репозитарій (<http://repository.ldufk.edu.ua/>), є розділ про початок наукової роботи (http://slibr.mdu.in.ua/index/z_choho_rozpoznachaty_ndd/o-216). Всі ОК за ОП «Туризм» забезпечені необхідною навчальною та методичною літературою. Список фахових періодичних видань включає 18 видань, серед яких

“Український туризм”, «Міжнародний туризм» тощо. На зустрічі із студентами та студентським самоврядування було зазначено, що гуртожиток МДУ оновлений та має більше 400 місць. На цей час є вільні місця, цей факт зазначено на зустрічі із самоврядування та профкомом. Навчально-методичне забезпечення ОП знаходиться у доступі для студентів на навчальному порталі (<http://moodle.mdu.in.ua/>) та електронний інституційний репозитарій (<http://91.250.23.215:8080/jsrui/>). Отже, ЗВО продемонстрував наявні фінансові, матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення ОП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час інтерв'ю з НПП та здобувачами вищої освіти було виявлено, що доступ до інфраструктури ЗВО та інформаційних ресурсів в межах ОП в навчальний та позанавчальний час здійснюється безоплатно. Доступ до необхідної інформаційної бази здійснюється через платформи «Moodle» (для навчального процесу). Студенти та викладачі мають змогу безоплатно користуватися ресурсами бібліотеки, спортивних залів та майданчиків. На території ЗВО наявні зони вільного доступу до мережі Wi-Fi.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Навчальні приміщення відповідають чинним будівельним та санітарним нормам, а також вимогам правил пожежної безпеки й охорони праці. Це можна підтвердити також Правилами внутрішнього розпорядку МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/pravila_vnutrishnogo_rozporjadku_mdu.pdf). Експертами було зазначено, що ЗВО підтримує та розвиває інфраструктуру, для задоволення потреб та інтересів студентів: здобувачі вищої освіти мають можливість займатися у спортивних секціях, художній самодіяльності тощо. В університеті працює практичний психолог (<http://mdu.in.ua/index/psikholog/0-214>), який допомагає у розбудові внутрішньої корпоративної культури та може надавати особисті консультації для стейкхолдерів. Що підтверджено зустрічами із самоврядуванням, адміністративним персоналом та допоміжним персоналом. Під час відеоогляду матеріально-технічної бази та під час зустрічей, дізналися про врахування потреб осіб з особливими потребами (http://mdu.in.ua/index/osoblivi_potrebi/0-296), а також врахування карантинних нормативів – розмітки на полу(дотримання соціальної дистанції), дозаторів з антисептиком та інформаційних плакатів. Експертна комісія під час зустрічі зі студентським самоврядуванням та здобувачами переконала, що ЗВО під час прийняття рішень щодо організації освітнього середовища орієнтується на потреби та інтереси здобувачів через усне опитування.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Експертами було виявлено, що освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти реалізована за допомогою кураторів груп, що регламентується “Положенням про куратора академічної групи” (http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_kuratora_akademichnoji_grupi.pdf). Окрім іншого, значну підтримку здійснює деканат та представники адміністрації (завідувач кафедри, декан та його заступники), що було підтверджено на зустрічі зі здобувачами вищої освіти. Інформаційну підтримку дає сайт МДУ – розділ Студенту (http://mdu.in.ua/index/rejting_studentiv/0-200), що містить розклад дзвінків, графік навчального процесу, рейтинг студентів, корисні документи тощо. Додаткові комунікаційні канали: сторінки в соц. мережах, платформи спільної роботи такі як Microsoft Teams, Moodle, Zoom тощо. Загалом, студенти та представники самоврядування підтвердили що задоволені рівнем організаційної, освітньої, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Під час відеоогляду матеріально-технічної бази, під час зустрічей та огляду сайту МДУ дізналися про врахування потреб осіб з особливими потребами, що відображено у Плані-графіку реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів МДУ щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (http://mdu.in.ua/index/osoblivi_potrebi/0-296). Також за потреби навчальний відділ йде на побажання таких здобувачів та виставляє розклад на першому поверсі навчальних корпусів. На зустрічі з представниками підрозділів, які забезпечують інформаційну, консультативну та соціальну підтримку дізнались, що існує процедури підтримки здобувачів грошовою допомогою за потреби. Також є Правила призначення академічних та соціальних стипендій в Маріупольському державному університеті, який затверджено Наказом Маріупольського державного університету

(http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_akademichnu_dobrochesnist_v_mdu.pdf). Сайт МДУ має версію для людей з вадами зору. Хоча здобувачів з особливими потребами на цій ОП немає, комісія дійшла висновку, що адміністрація закладу намагається створити всі необхідні умови для доступу та навчання здобувачів з особливими потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У навчальному корпусі, в якому розміщено економіко-правовий факультет, є скринька довіри на першому поверсі. На сайті розміщено Етичний кодекс (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf). Є низка антикорупційних заходів, серед яких Антикорупційна програма МДУ на 2020 рік, посилання на Безкоштовний онлайн-курс «Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики» на платформі Prometheus (хоча на сайті Prometheus не зміг його знайти, а знайшов інший – «Боротьба з корупцією» https://courses.prometheus.org.ua/courses/NAUKMA/ANTICOR101/2015_T2/about) та багато іншого (http://mdu.in.ua/index/antikorupcijnj_zakhodi/0-173). Також там є можливість повідомити про факт корупції. Однак під час проведення експертизи було виявлено, що студенти недостатньо обізнані щодо механізму та алгоритму дій в разі виникнення конфліктів. Здобувачі вищої освіти зазначили, що при конфліктах, в першу чергу, звернутися до куратора, декана, самоврядування. Студенти підтвердили, що на даний момент конфліктних ситуацій на ОП не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Фінансові, матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення є достатніми для реалізації цілей ОП. Доступ до інфраструктури ЗВО та інформаційних ресурсів в межах ОП є безоплатним для здобувачів та викладачів. ЗВО підтримує та розвиває інфраструктуру, для задоволення потреб та інтересів здобувачів, враховуючи інклюзивний простір для здобувачів з особливими потребами. У ЗВО працює у штатному режимі практичний психолог.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Відсутність конфліктних ситуацій, а отже й прикладів їх вирішення не дає можливість експертній групі проаналізувати дієвість механізмів та алгоритму дій. Присутня недостатня поінформованість здобувачів вищої освіти щодо цих механізмів та алгоритму дій в разі виникнення конфліктів. Рекомендація ЗВО: проводити просвітницьку діяльність щодо прав здобувачів у разі виникнення конфліктних ситуацій, а також алгоритму їх дій.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітня програма відповідає якісним характеристикам за підкритеріям 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 та 7.5. До того ж, підкритерій 7.6. також можна враховувати як задовільний, враховуючи контекст, та вагу кожного підкритерію ОП загалом відповідає Критерію 7 з недоліками, що не є суттєвими і не впливають на якість підготовки здобувачів вищої освіти.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

У ЗВО діють Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pro_rozrobku-monitoring-peregljad-

udoskonallennja_t.pdf), яке затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 01.04.2020 № 7 та введено в дію наказом МДУ 06.04.2020 № 93; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpech.pdf), яке затверджено протокол Вченої ради МДУ 17.05.2018 №11 та введено в дію наказом Маріупольського державного університету 31.05.2018 № 214; які базуються на Системі внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в Маріупольському державному університеті (<http://mdu.in.ua/Dokumenty/systema.pdf>), яке затверджено Вченою радою МДУ від 22.10.2014 протокол № 2. Перегляд та удосконалення ОПП «Туризм» було підтверджено експертною групою на зустрічах з гарантом, здобувачами, студентським самоврядування тощо, а також під час роботи з документами. Згідно пункту 1.4 Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті шляхом опитування стейкхолдерів (http://mdu.in.ua/index/monitoring_op/0-302). Згідно розділу 3.3 моніторинг здійснюється групою забезпечення та згідно розділу 3.5 визначається порядок та процедура оновлення, удосконалення та закриття освітніх програм. Зараз відбувається постійне опитування всіх стейкхолдерів стосовно удосконалення ОП (протоколи кафедри – документи 10.1 та зустрічі зі здобувачами, роботодавцями). Протягом 2019-2020 навчального року були зміни згідно рекомендацій експертної комісії та опитувань стейкхолдерів – стосовно вибірковості дисциплін, удосконалення результатів навчання та структурно-логічної схеми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час інтерв'ю з представниками студентського самоврядування та здобувачами вищої освіти було виявлено, що вони знають про можливість впливу на ОП, та вже мали такий досвід. Старости усіх академічних груп, після ознайомлення з новою редакцією ОП дають згоду на її затвердження, а також формують пропозиції щодо змін у чинній ОП (старости також приймають пропозиції від студентів та передають інформацію). Студенти мають змогу також передати свої побажання в усній формі, чи надіслати лист гаранту. Ці факти підтверджено під час зустрічей із здобувачами та студентським самоврядуванням. Експертна група зазначає, що керівництво сприймає здобувачів та студентське самоврядування як партнерів та серйозно відноситься до їх пропозицій і зауважень. У МДУ діє Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkholderiv10.06.20.pdf), яке затверджено протоколом Вченої ради МДУ від 27.05.2020 № 9 та введено в дію наказом МДУ 10.06.2020 № 130. Створено систему опитування (<http://elf.mdu.in.ua/index/menedzhment/0-20>), є анкети для здобувачів, випускників та роботодавців. На зустрічі здобувачі розповіли, що звернулись до гаранта стосовно збільшення кількості іноземної мови. Це звернення було задоволено. Це було єдине прохання від здобувачів. Обов'язковий елемент системи внутрішнього забезпечення якості - зворотній зв'язок від здобувачів та студентського самоврядування наявний періодично.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці залучені до процесу перегляду ОП, та надають пропозиції та рекомендації для покращення освітньої програми. Під час інтерв'ю з стейкхолдерами було виявлено, що відносини останніх з гарантом та робочою групою мають постійний партнерський характер співпраці. Впродовж навчального року роботодавці надсилають відгуки, проходять анкетування та надають усні рекомендації щодо її удосконалення. Згідно опитувань стейкхолдерів було розглянута можливість покращення соціальних навичок (soft skills) здобувачів через викладання «Менеджменту взаємодії», «Технології командної роботи» та посилення мовної підготовки через викладання «Професійної іноземної мови (англійська, італійська)» тощо. Ці факти підтверджено на зустрічах, а також документально (Протоколи засідань кафедри).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Маріупольський державний університет має практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників. Наразі, зі слів адміністративного персоналу, йде підготовка до створення Асоціації випускників. Після інтерв'ю з представниками структурних підрозділів було зазначено, що планується онлайн опитування випускників. Експертами було зазначено, що з метою ефективного відслідковування кар'єрної траєкторії випускників має сенс розробити офіційний алгоритм моніторингу працевлаштування випускників. Перший випуск (3 особи) на цей час не працюють за спеціальністю та підтримують зв'язки із кафедрою, що було доведено під час спілкування на резервній зустрічі.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Програма загалом, та освітні компоненти зокрема постійно оновлюються. Слід зазначити, що ОП погоджена із стейхолдерами, роботодавці та здобувачі вищої освіти вносять пропозиції, які розглядаються на засіданні кафедри. Створена система анкетування - анкети розміщено на сайті та розповсюджуються через соціальні мережі офіційні та студентського самоврядування (Телеграм https://t.me/mdu_mariupol/1155; Інстаграм https://www.instagram.com/p/B36b5C-F_f2/?igshid=1x91v1c3r474r&fbclid=IwAR0oO4szqQH17hrTrmr4Nd2UCZ65YMD9QC6uIz63uXNGDoWrFFmZgAfq4ZQ; Фейсбук <https://www.facebook.com/mdu.mariupol/photos/a.586372448151481/2296873887101320/?type=3&theater>; Твіттер https://twitter.com/mgu_mariupol/status/118655053055953152). На зустрічі здобувачі розповіли, що звернулись до гаранта стосовно збільшення кількості іноземної мови. Це звернення було задоволено. Проводяться зустрічі групи забезпечення щодо обговорення покращення ОП, на які запрошуються роботодавці та здобувачі (протоколи кафедри – документ 10.1). Всі факти підтверджено експертною групою під час зустрічей. На думку експертної групи, в ЗВО забезпечується адекватне реагування на виявлені недоліки в освітній діяльності. Рекомендації ЗВО: оновлювати посилання на анкети для опитування в усіх соціальних мережах, а також публікувати результати проведених опитувань.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Експертна група зазначає, що не всі зауваження з попередніх акредитаційних експертиз були втілені. Наприклад, це стосується використання спеціального програмного забезпечення (Рік тому було рекомендовано використання програми Парус). Позитивно були втілені - створено більше можливостей для формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти (існує вибірковість дисциплін, але може бути збільшена кількість у елективному каталозі; створена можливість міжнародного стажування через двосторонню угоду між МДУ та школою італійської кухні); співпраця із роботодавцями; проведення анкетування та моніторингу якості освіти; розвитку soft skills (створено окреме положення, проговорено на зустрічах групи забезпечення та роботодавців шляхи їх посилення); розвитку неформальної освіти та визнання її результатів (створено положення); системи вирішення конфліктних ситуацій тощо. Хоча деякі зауваження були враховані частково та мають місце для вдосконалення, експертна група зазначає, що ЗВО робить кроки щодо їх усунення та постійно удосконалює свою діяльність. Рекомендації ЗВО: проводити інформаційну кампанію щодо покращення обізнаності здобувачів про неформальну освіту та можливості визнання результатів навчання за нею; обізнаності що таке soft skills.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Було виявлено, що ЗВО стежить за забезпеченням наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом. В ЗВО діє Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Маріупольському державному університеті, що є складовою нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpech.pdf). Окрім іншого, є ряд Положень, що регламентує систему забезпечення якості освіти (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_zapobigannja_ta_vijavlennja_akadem.pdf; http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkkholderiv10.06.20.pdf). Також є Розділ на сайті, у якому зібрано всю інформацію про систему забезпечення якості освіти МДУ (http://mdu.in.ua/index/jakist_osvity/o-276). Згідно презентації Система забезпечення якості освіти МДУ (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/prezentacija-rozvitok_svjzao.pdf) є декілька етапів та рівнів. Так, постійно проводять опитування здобувачів, роботодавців та академічного кола щодо покращення ОП, а також інші опитування; залучають до засідань кафедри, факультету та Вченої ради МДУ представників роботодавців, органів студентського самоврядування (протоколи засідань кафедри – документ 10.1; зустрічі зі студентським самоврядуванням, здобувачами та роботодавцями, гарантом та адміністративним персоналом).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Роботодавці та студенти залучені до процесу перегляду ОП, та надають пропозиції та рекомендації для покращення ОП. ЗВО врахував зауваження і пропозиції, висловлені під час попередніх акредитацій. ЗВО підтримує зв'язки із випускниками та йде процедура щодо створення асоціації випускників МДУ, що дає змогу відслідковувати кар'єрний шлях випускників та отримувати від них зворотній зв'язок.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Найавне недостатнє реагування на виявлені недоліки в освітній діяльності. Рекомендації ЗВО: оновлювати посилення на анкети для опитування в усіх соціальних мережах, а також публікувати результати проведених опитувань. Виявлене недостатня поінформованість здобувачів щодо використання результатів неформальної освіти та розуміння поняття soft skills. Рекомендації ЗВО: проводити інформаційну кампанію щодо покращення обізнаності здобувачів про неформальну освіту та можливості визнання результатів навчання за нею; обізнаності що таке soft skills.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня програма відповідає якісним характеристикам за підкритеріям 8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7. До того ж, підкритерій 8.2 також можна враховувати як задовільний, враховуючи контекст, та вагу кожного підкритерію. ОП та освітня діяльність загалом відповідають Критерію 8 з недоліками, що не є суттєвими і не впливають на якість підготовки здобувачів вищої освіти.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У МДУ визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми. Усі нормативно-правові акти розміщені за посиланнями http://mdu.in.ua/index/normativne_zabezpechennya/0-53 та http://mdu.in.ua/index/korysni_dok/0-87.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

На зустрічі із роботодавцями керівник туристичної агенції Давва Вікторія зазначала, що вона минулого року порекомендувала вивчати «Проектний менеджмент» і, на сьогоднішній день, магістри першого року навчання вивчають дисципліну «Управління проектами». Також, на сайті розміщено Проект Освітньо-професійної програми «Туризм» ОС "Магістр" (http://mdu.in.ua/publ/proekti_osvitno_profesijnikh_program/osvitno_profesijna_programa_turizm_os_magistr/2-1-0-141).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті оприлюднена освітньо-професійна програма «Туризм» за 2018 рік (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/mag/turizm_mag.pdf), 2019 (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/mag-2019/mag_tur_2019.pdf) та 2020 роки (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/mag-2020-2021/opp_tur_2020.pdf). Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін та суспільства.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

На сайті МДУ розміщена вся інформація необхідна для усіх зацікавлених осіб. Є пошук, по якому можна знайти всю необхідну інформацію та окремий розділ для здобувачів освіти із корисними для них документами (http://mdu.in.ua/index/korysni_dok/0-87). Також, присутня практика оприлюднення всіх заходів, політика анонсування подій. У ЗВО добре розвинений інститут кураторства, що допомагає швидкому поширенню інформації як для здобувачів, так і для адміністрації ЗВО. МДУ поширює всю інформацію в розділі «Новини», де всі стейхолдери можуть переглянути що відбувається в університеті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недостатня співпраця із роботодавцями та випускниками при розробленні ОП. Рекомендації ЗВО: варто більше залучати роботодавців та випускників при розробленні ОП, шляхом проведення періодичного опитування та постійного запрошення на засідання групи забезпечення.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Керуючись принципом врахування контексту та підходом, орієнтованим на вдосконалення, загалом освітня програма відповідає критерію 9 з недоліками, що не є суттєвими. У ЗВО оприлюднюються всі події та зміни, які відбулись чи відбудуться. Поширенню інформації серед здобувачів сприяють куратори груп та старости.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B

Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6 . Людські ресурси	B
Критерій 7 . Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8 . Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9 . Прозорість та публічність	B
Критерій 10 . Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Камушков Олександр Сергійович

Члени експертної групи

Льїна Ольга Вікторівна

Блищак Людмила Олегівна